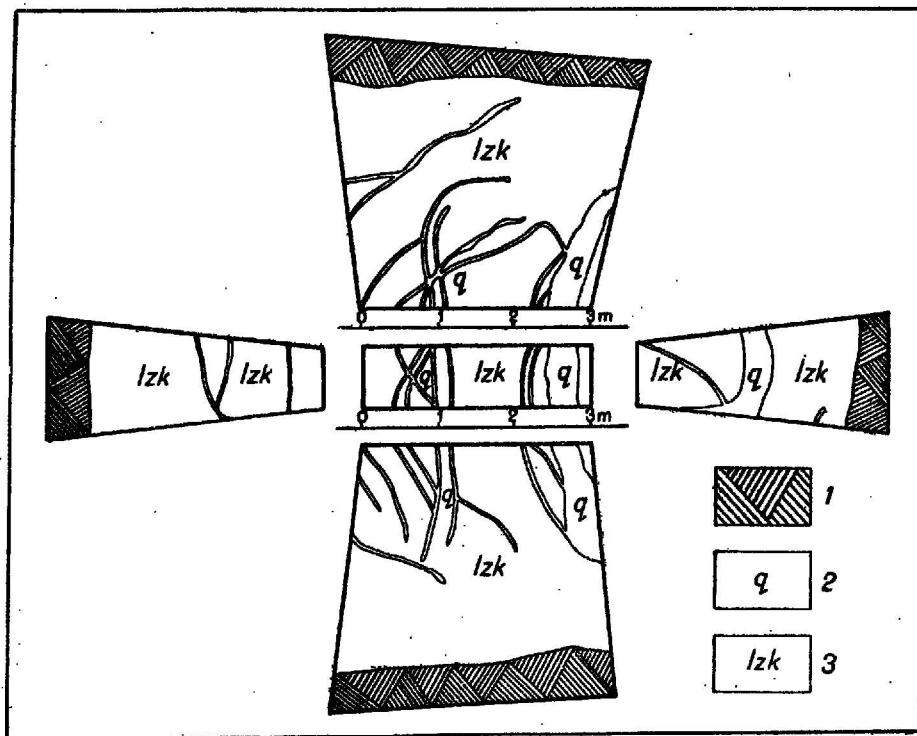

KAOLIN I ŻYŁY KWARCOWE W REJONIE WĄDROŻA WIELKIEGO

NA TERENIE Wądroża Wielkiego leżącego w odległości 15 km na SE od Legnicy, odsłania się płat granitognejsów. Miejscami, szczególnie na S od wsi, granitognejsy uległy procesowi kaolinizacji. Partie skaolinizowane ze względu na łatwość ich wymywania nigdzie nie tworzą wyraźnych odsłonień. Natomiast żyły kwarcowe towarzyszące wystąpieniom kaolinu często widoczne są na powierzchni jako skałki kwarcowe lub rumosz skalny w glebie.

W kilku wkopach opisanych z okolic Wądroża Wielkiego stwierdzono, najogólniej rzecz biorąc, dwa rodzaje zwietrzeliny granitognejsowej, w której zaznacza się proces kaolinizacji:

1. Zwietrzelina ilasta barwy żółtej, miejscami rdzawo lub zielonkawożółtej, zawiera liczne blaszki muskowitu i bardzo liczne ziarna kwarcu. W skale mniej lub bardziej wyraźnie zaznacza się równo-

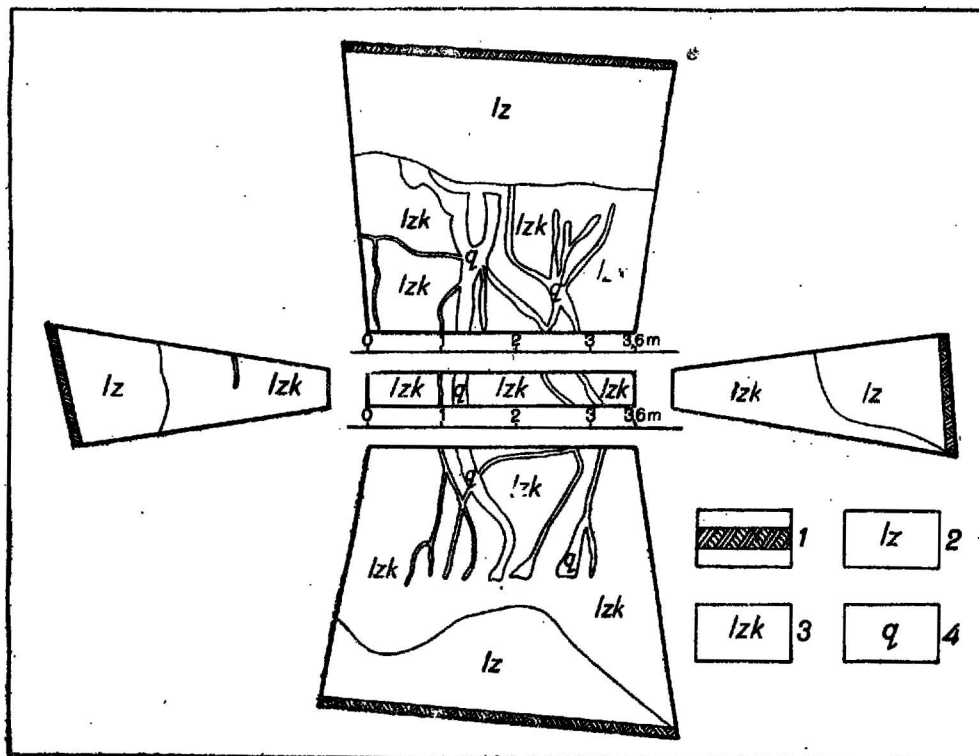

Ryc. 1. Wądroże Wielkie

1 — gleba, 2 — kwarc, 3 — il.
zwietrzelinowy z zaznaczonym
procesem kaolinizacji

Ryc. 2. Wądroże Wielkie

1 — gleba, 2 — il zwietrzeli-
linowy, 3 — il zwietrzeli-
nowy z zaznaczonym pro-
cesem kaolinizacji, 4 — ży-
ły kwarcowe.

legła tekstura właściwa granitognejsom. Widać wy-
rażnie, że proces kaolinizacji zachodził na miejscu.

2. Opisany rodzaj skały łączy się przejściem z kao-
linem barwy białej, pozbawionym związków żelaza,
a zawierającym liczne blaszki miki i ziarna kwarcu.

Jest charakterystyczne, że wystąpieniem kaolinu
oprócz ziarn kwarcu, które są niezmienną w pro-
cesie kaolinizacji pozostałością pierwotnej skały, zaw-
sze towarzyszą żyły kwarcowe (ryc. 1, 2). Są to albo
cienkie żyły o miąższości 1–5 cm silnie spękane, ale
doskonale zachowujące swe pierwotne ułożenie w ska-
le, albo też żyły grube o miąższości 1 m lub nawet
większej, które w wyrobisku występują w postaci
dużych bloków, jakie można niekiedy spotkać w oko-
licy Wądroża Wielkiego także na powierzchni.

Żyły kwarcowe, dość częste na S i W od wsi, gdzie
towarzyszą im przeważnie, chociaż nie zawsze, kaoli-
ny, stosunkowo rzadko występują w litych granito-
gnejsach. Miąższość ich w znanych kamieniołomach
nigdy nie przekracza 0,5 m, a przeważnie jest znacz-
nie mniejsza.

Sledząc kształt niektórych wychodni żył kwarco-
wych, można by dla nich za O. Tietzem (3, 4) przy-
jąć kierunek N–S. Jednak pomiary przeprowadzone
w kamieniołomach Wądroża Wielkiego wskazują, że
żyły kwarcowe w granitognejsach mają przeważnie
kierunek NEE 300° SWW.

Odmienny kierunek ma żyła kwarcowa w Taczali-
nie (4 km na NNW od Wądroża Wielkiego), która
według O. Tietzego biegnie wśród łupków fyllito-
wych. Kwarc odsłania się tu na powierzchni pasem
szerokości 10–20 m na odcinku długości jednego ki-
lometra. Kierunek wychodni NW–SE podkreślony
jest jeszcze przez skałkę i rumosz kwarcowy, które
widoczne są na polach między Kiebanowicami a Kos-
kowicami i które stanowią zapewne przedłużenie ku
NW żyły kwarcowej z Taczaliną.

Kwarc w Taczalinie jest mleczno biały, bez zanie-
czyszczeń żelazistych, w przeciwieństwie do żył kwar-
cowych z rejonu Wądroża Wielkiego, które nierzadko
są zabarwione tlenkami żelaza lub nawet okruszo-
wane pirytem. Kwarc w Taczalinie był przed wojną
eksploatowany, o czym świadczą stare wynobiska.

Biorąc pod uwagę występujące w okolicy bazalty
(Lubień, Pawłowice, Miłkołajowice, Kosiska), grani-

tognejsy (Wądroże Wielkie), łupki szarogłazowe eks-
ploatowane dawniej w Mierczycach, Księżycach i Jen-
kowie, ponadto dobry stan dróg na całym terenie
i niewielką na ogół odległość od linii kolejowej Ja-
wor — Malczyce, należy stwierdzić, że rejon ten ma
duże szanse na to, aby stać się lokalną bazą surow-
cową kamienia budowlanego. Tymczasem w 1958 r.
w całej okolicy czynny był tylko jeden kamieniołom
(granitognejsy) w Wądrożu Wielkim, eksploatowany
zresztą na małą skalę. Jako rozszerzenie ewentualnej
bazy surowcowej niewątpliwie ciekawe i pożyteczne
byłoby stwierdzenie zasięgu występowania i jakości
kaolinu w rejonie Wądroża Wielkiego oraz jakości
i przydatności kwarcu z Taczaliną.

Nie jest wykluczone, że w toku badań może się
okazać przydatny dla celów przemysłowych także
kwarc z niektórych żył w rejonie Wądroża Wiel-
kiego.

Jako swego rodzaju ciekawostkę warto wspomnieć,
że na terenie Wądroża Małego i na obszarze położo-
nym na SE od Legnickiego Pola eksploatowano nieg-
dyś złoto, o czym mamy wzmianki u autorów nie-
mieckich. Podobno, jak twierdzą autochtoni, jeszcze
w XIX w. prowadzono tu pewne prace związane
z eksploatacją tego kruszcu. Sądząc po starych wy-
robiskach i hałdach, złoto związane było z żyłami
kwarcowymi, gdyż na terenach dawnych kopalń spo-
tyka się bardzo obfity rumosz kwarcowy, któremu
nie towarzyszą żadne inne skały, nie licząc oczywiście
czwartorzędowych.

LITERATURA

1. Fabian H. J. — Das nordsudetische Schieferge-
birge in seinem Vorlandteil. „Jahrb. d. preuss.
Geol. Landesanstalt”. Z. d. Jahr. 1938, Bd. 6–9.
Berlin 1939.
2. Gürich G. — Zur Geologie der Striegauer und
Jenkauer Berge. „Jahrb. der kgl. preuss. Geol.
Landesanstalt”. Bd. 36. Berlin 1916.
3. Tietze O. — Erläuterungen zur Geol. Karte von
Preussen und benachbarten Deutschen Ländern.
Blatt Wahnstatt. Berlin 1924.